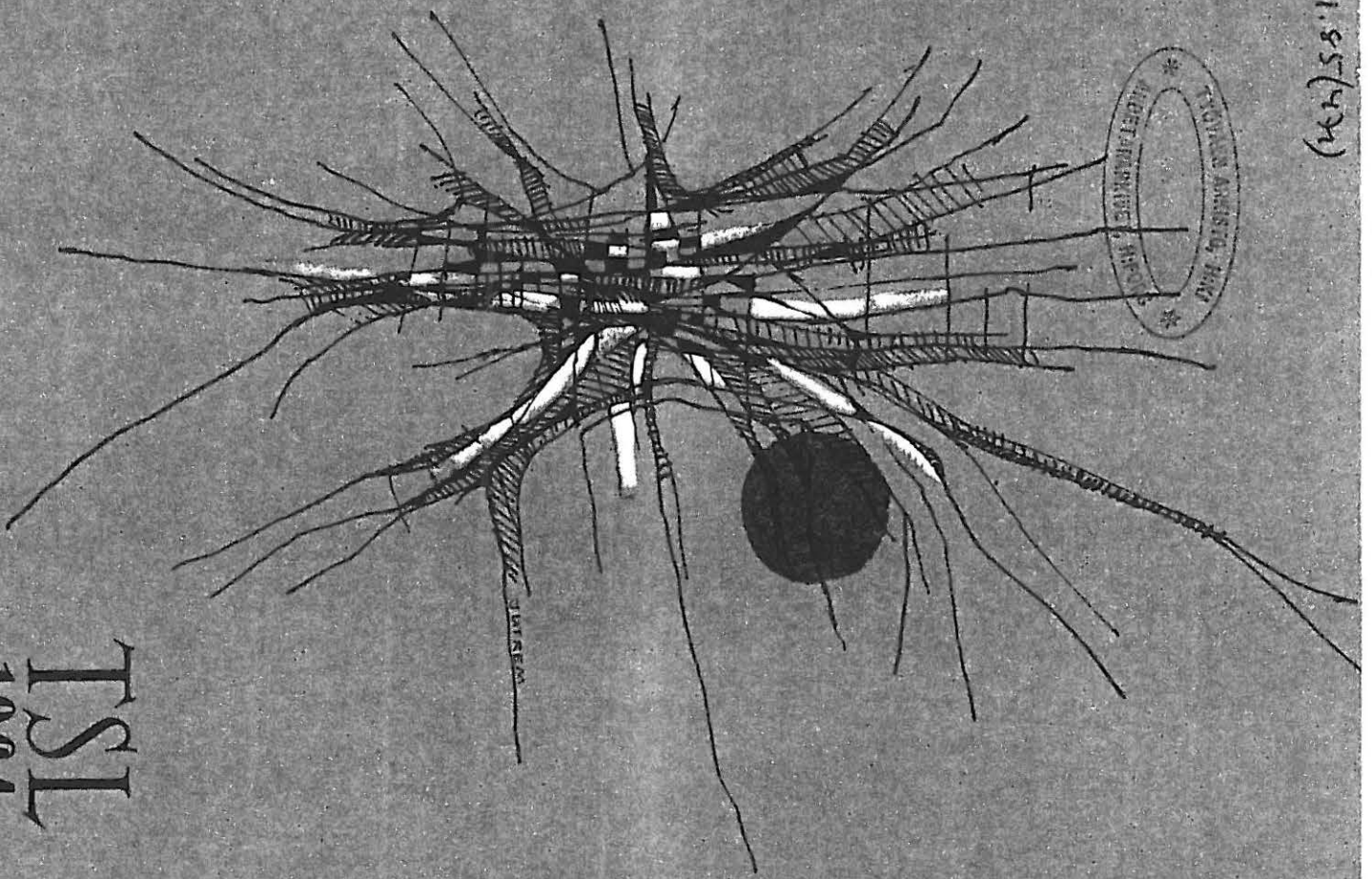

771.85(434)

TSL
1964

**RAKENTAVAA
TYÖTÄ
TYÖVÄESTÖN
KESKUUDESSA**

HELSINGIN TYÖVÄEN SÄÄSTÖPANKKI

HÄMEEN TYÖVÄEN SÄÄSTÖPANKKI

KYMENLAAKSON TYÖVÄEN SÄÄSTÖPANKKI

LAPPEENRANNAN TYÖVÄEN SÄÄSTÖPANKKI

OULUN TYÖVÄEN SÄÄSTÖPANKKI

TURUN TYÖVÄEN SÄÄSTÖPANKKI

**Työväen Sivistysliiton
toimikunnan
kertomus
liiton toiminnasta
vuonna
1964**

I Yleistä

Työväen Sivistysliiton perustamisesta tuli 1.9.1964 kuluneeksi 45 vuotta. Merkkipäivää ja koko toimintavuotta on kuitenkin leimannut arkinen aherrus TSL:n 45 vuotta sitten omaksumien ja edelleen vaali- mien tehtävien parissa. Kulunutta toimintakautta voidaan pitää ta- pahtuma- ja tulosrikkaana, mutta ennen kaikkea valmistautumisena lähivuosina odotettavissa olevaan opinto- ja kulttuuritoiminnan kas- vuun.

Hyväksytyn työohjelmansa mukaisesti liitto on pyrkinyt varustau- tumaan uuden opintokerholain antamien tehtävien hoitoon ja sen tar- joamien mahdollisuuksien hyväksikäyttöön. Eduskunnan 23.1.1964 hyväksymä laki opintokerhotoiminnan valtionavusta on tosin voimas- sa vasta 1.1.1965 lähtien, mutta liiton toimisto on koko syyskauden työskennellyt kerhotoiminnan ohjaamiseksi valtionavun saantiin ase- tettuja vaatimuksia täyttäväksi. Työkauden 1963—64 kerholuku kas- voi edelleen n. 200 kerholla, mikä merkitsee uutta ennätyslukua. Sa- maten kirjeopiston opiskelijain yhteismäärä kasvoi varsin huomatta- vasti. Kirjeopisto on syksyllä saanut oman huoneuston, joka yhdessä eräiden muiden parannusten kanssa antaa suotuisimmat edellytykset työskentelylle.

Kertomusvuonna liitto valmistutti yhdessä Kulutusosuuskuntien Keskusliiton kanssa opintokerhotoimintaa esittävän opetuselokuvan, johon myös muiden kansansivistysjärjestöjen taholla on kiinnitetty myönteistä huomiota. Suurta julkista huomiota on saavuttanut Työ- väen muistitietotoimikunnan toimittama ja Koy Tammen julkaisema ensimmäinen työväen muistitietokirja Aatteet ja vaatteet, jonka myynnin organisointiin liitto tehokkaasti osallistui. Uusiin tapahtu- miin ja toimintapiirteisiin kuuluu myös se kolmipäiväinen kurssi historianopettajille, jonka liitto Väinö Voionmaan opistossa kesällä 1964 työväenliikkeen kysymysten merkeissä järjesti. Sokeiden Keskus- liiton pyynnöstä liitto osallistui myös sokeiden opinto-ohjauskurssin järjestämiseen. Kulttuuripoliittiseen toimintaan liitto on osallistunut mm. järjestämällä yhdessä paikallisosastojensa kanssa lukuisia koulun- uudistusta selostavia luento- ja keskustelutilaisuuksia ja kunnallista koulupolitiikkaa koskevan kesäkurssin.

Jäsenjärjestöihinsä liitto on pitänyt kiinteätä yhteyttä, ja yhteistoi- mintaa opintokerho- ja kurssityössä on pyritty laajentamaan. Työ- väenliikkeen piirissä edelleen esiintyvä jakautuneisuus ja siitä johtuvat

erimielisyydet ovat jossain määrin rajoittaneet TSL:n toiminnan nousua ja suoranaisesti estäneet esim. paikallistoiminnan tehokkaan laajentamisen. Liiton edustajiston vuosikokouksessa liiton jäseniksi hyväksyttiin neljä uutta jäsenjärjestöä. Vuoden aikana Suomen Kommunistinen Puolue, Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto ja Suomen Kansan Demokraattinen Liitto ovat eronneet TSL:n jäsenyydestä ja liittyneet syksyllä perustettuun Kansan Sivistysliitto -nimiseen järjestöön.

Liiton kansainvälinen toiminta on ollut varsin vilkasta. Erityisen aktiivista yhteistoimintaa on voitu harjoittaa Ruotsin työväen sivistysliiton ABF:n kanssa, jonka opintokerhotoimintaan liiton edustajat ovat voineet käydä tutustumassa. Liitosta on ollut osanottajia myös monissa kansainvälisissä aikuiskasvatuskonferensseissa ja seminaareissa.

Taloudellisen kehityksen johdosta liiton toiminnalliset kulut ovat lähes kauttaaltaan kasvaneet, josta syystä, kun tarpeellisia lisätuloja ei riittävästi ole voitu saada, toimintaa ei ole voitu laajentaa siinä määrin, kuin se muuten kenties olisi ollut mahdollista. Kertomusvuoden tilinpäätös osoittaa tuntuvaan tappiota. Vastaisuudessa on edellytettävä, että myös yhteiskunta taloudellista tukeaan lisäämällä auttaa järjestömuotoista kansansivistystyötä pääsemään tällä merkittävällä työsaralla yhä kasvaviin tuloksiin.

II Jäsenjärjestöt ja edustajisto

1. Jäsenjärjestöt ja edustajiston jäsenet

Kertomusvuoden aikana kuuluivat liittoon seuraavat jäsenjärjestöt ja näiden valitsemina edustajina (varaedustajina) liiton edustajistoon seuraavat henkilöt:

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, edustajat: Aatto Väyrynen, Valde Nevalainen, Maria Sinisalo, Helinä Halava, Eino Kalkkinen ja Yrjö Virtanen (Tyyne Paasivuori, Olli Laitinen, Pirjo Elo, Toivo Kivinen ja Elsa Tamminen);

Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, edustajat: Pekka Alenius, Ulla-Brita Dickman, Aimo Hautaniemi, Terho Hänninen, Meeri Ilola, Emil Keinonen, Eero Kettunen, Sakari Kiuru, Kalevi Koskivirta, Pekka Kuoppala, Olavi Louhenranta, Eeva Manninen, Kaisa Metso, Saima Munter, Impi Nieminen, Onni Peltonen, T. J. Puumalainen, Sanelma Saari, Artturi Saarimaa, Sanelma Salama, A. M. Salonen, Sven-Erik Sjögren, Mauri Talvio, Armi Toivanen, Aarno Varheenmaa, Pentti Viita, Osmo Viljanen ja Eero Vuoristo (Ralf Helenius, Aune Katainen, Sulo Karvosenoja, Kimmo Koukkari, Teuvo Lindström, Allan Nurminen, Viljo Pentikäinen, Helvi Saarni, Eliel Söderlund, Teuvo Tikka-

nen, Pertti Tuominen, Elli Valovuori, Leo Wilkman, Tauno Virtanen ja Osmo Äikäs);

Finlands Svenska Arbetarförbund, edustajat: Lars Lindeman (Judith Sundman);

Työväen Urheiluliitto, edustajat: Outi Nurmi, Oiva Hurme ja Arvo Roiha (Greta Rajala-Rinne, Veikko Behm ja Sakari Selin);

Suomen Työväen Musiikkiliitto, edustaja: Oiva Hildén (Juho Rossi);

Sosialidemokraattinen Naisliitto, edustaja: Irja Salmela (Laura Brander-Wallin);

Suomen Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto, edustaja: Kalevi Lehtonen (Eila Laitila);

Työväen Näyttämöiden liitto, edustaja: Kai Savola (Kalle Koponen);

Suomen Kirjatyöntekijäin liitto, edustajat: Aarne Koskinen ja Pauli Nieminen (Väinö Kalervo ja Margit Merra);

Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto, edustajat: Yrjö Saari-
nen ja Urho Merilinna (Mauno Merilinna ja Rakel Lehtokoski);

Työväen Akatemian Kannatusosakeyhliö, edustaja: Väinö Liukko-
nen (Ensio Kotiranta);

Suomen Työväen Esperantoliitto, edustaja: Kaarlo Jokinen;

Liiketyöntekijäin Liitto, edustajat: Aarre Happonen ja Lempi Lehto
(Pekka Ylivuori ja Toivo Kaiponen);

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto, edustajat: Irene Vähätalo,
Väinö Vanhanen, Kauno Liukkonen, Teuvo Honkanen, Uuno Noke-
lainen, Leo Piitulainen, Erkki Ikäheimonen, Vieno Hämäläinen, Sa-
kari Montonen, Helvi Raatikainen, Hilarius Brask ja Jaakko Oksanen
(Aimo Parrila, Runar Gustafsson, Veikko Mäki, Aino Peltonen, Marja-
Leena Seppälä, Väinö Kosonen, Joh. Savinainen, Eini Kosonen, Irja
Sormunen, Margit Elovaara, Tauno Kolari ja Kai Ritala);

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto, edustajat: Ahti Fred-
riksson ja Aapeli Lankinen (Eira Markqvist ja Sulo Peltonen);

Suomen Rakennustyöläisten liitto, edustajat: Valde Malinen, Tauno
Salama, Vilma Kymlander ja Viljo Pennanen (Uuno Lehtonen ja
Veikko Kansikas);

Suomen Työläisliitto, edustaja: Edith Paasonen (Impi Terho);

Suomen Muurarien liitto, edustaja: Kaarlo Aalto (Urho Kilpinen);

Suomen Metallityöväen liitto, edustajat: Jalo Lindgren, Arvid Niemi-
nen ja Eino Yrjönen (V. Puska, E. Suikkanen ja A. Hoberg);

Suomen kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto, edustajat:
Eugen Kaukolampi, Reino Andersson ja Kurre Mura (Eila Järvi, Eero
Merikangas ja Onni Löf);

Suomen Elintarviketyöläisten liitto, edustaja: Martti Rauhamo
(Kerttu Vainio);

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto, edustajat: Lauri
Vilponiemi ja Pirkko Meriluoto (Orvo Lahtinen ja Toivo Rekola);

Suomen Rautatieläisten liitto, edustajat: P. Ovaskainen ja Paavo Fri-
man (Arvi Tahvanainen ja Unto Keijonen);

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto, edustaja: Eino
Jäntti (Erkki Wiksten);

Suomen Nahka- ja Jalkine- ja Kumityöväen liitto, edustaja: Rakel
Matvejeff (Aune Kannisto);

Suomen Vaatetustyöläisten liitto, edustaja: Anni Ekström (Annikki
Toivonen);

Työväen Akatemian Toveriliitto, edustaja: Ensio Syrjänen (Helvi
Tammelinen);

Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto, edustaja: Sinikka
Tuominen (Aili Lindh);

Suomen Veturimiesten liitto, edustaja: Erkki Nikkanen (Pekka
Oivio);

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen liitto, edustaja: Jouko Salminen
(Lydia Haanpää);

Väinö Voionmaan Säätiö, edustaja: R. H. Oittinen (Annikki Saa-
rela);

Suomen Maaseututyöväenliitto, edustaja: Juho Kaasalainen (Eino
Vilhunen);

Suomen Naisten Demokraattinen liitto, edustajat: Eva Hakala ja Elli
Parkkari (Sylvi Nurmi);

Suomen Merimies-Unioni, edustaja: Berndt Johansson (Pekka Kin-
nari);

Valtion Virkailijain liitto, edustaja: E. Marttila (V. Lehtelä);

Suomen Kiinteistötyöntekijäin liitto, edustaja: Tauno Kelloniemi
(Erkki Koskela);

Kristillisten Sosialidemokraattien liitto, edustaja: Paavo Alanen
(Elma Jaatinen);

Suomen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto, edustaja: Emil Rau-
tiainen (Eero Vaittinen);

Suomen Pienviljelijäin liitto, edustajat: Salli Hantunen ja Elli Kal-
loranta (Walter Kuusela ja Y. E. Peltonen);

*Finlands Svenska Socialdemokratiska Ungdomsklubbars Central-
kommitté*, edustaja: Bruno Sundman (Axel Lindström);

Postiliitto, edustaja: Yrjö Löytönen (Elis Aikio);

Kutoma- ja Neuletyöväen liitto, edustaja: Eero Lindholm (Heikki
Salmi);

Suomen Tekstiililaitosmiesten liitto, edustaja: Eino Mäkinen (Aatos
Kuusman);

Satamatyöntekijäin liitto, edustaja: Matti Leviö (Alfons Sundvik);

Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto, edustajat: Urpu Viha-
vainen ja Martti Pöysälä (Rauha Jalava ja Holger Pelin);

Nuorten Kotkain Keskusliitto, edustaja: Keijo Näsi (Asko Seppä-
nen);

Työväen- ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattinen liitto, edustajat:
Torsti Toivonen ja Lauri Korppi (Erkki Väre ja Eero Santala);

Pohjolan Opiston Toveriliitto, edustaja: Sirkka-Liisa Nättinen;

Ammattiyhdistysopiston Toveriliitto, edustaja: Greta Bäckman (Tau-
no Nissinen);

Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto, edustajat: Martti Tynkkynen
ja Eila Punkka (Sulo Lahtinen ja Esko Helle);

Auto- ja Kuljetustyöväen liitto, edustaja: Leila Artokari (Rainer
Raita);

Puuteollisuustyöväen liitto, edustaja: Veikko Pääkkönen (Edvin
Kenraali);

Teräs- ja Konepajatyöväen Ammattiliitto, edustaja: Esko Honkavaara
(Rudolf Stendahl);

Nahka- ja kumialojen ammattiliitto, edustaja: Martti Kivimäki
(Anna Kilpinen);

Suomen Ammattijärjestö, edustajat: Olavi Järvelä, Toivo Anttila,
Aarre Manninen, Niilo Koljonen ja Kerttu Muhonen (Svea Degerman,
Hannu-Matti Nieminen, Raija Nieminen, Eila Punkka ja Sirkka Toi-
vonen);

Suomen Sähköalantyöntekijäin liitto, edustaja: Arvo H. Kreivilä
(Heikki Varjonen);

Yleis- ja erikoisalojen ammattiliitto, edustaja: Armas Kaivanto (Leo
Uotila);

Korjaamotyöväen ammattiliitto, edustaja: Erkki Forsman (Toivo
Kallio);

Rautatieläisten Ammattiyhdistysten Liitto, edustaja: Veikko Aalto
(Arvi Porttikivi);

Toimittajaliitto, edustaja: Sulo Kivinen (Kai Niini);

Tekstiilityöväen liitto, edustaja: Kalle Aho (Hilda Väänänen);

Väinö Voionmaan Opiston Toveriliitto, edustaja: Matti Laine (Martti
Kallio);

Varhaisnuorisoliitto Haukat,

Kansaneläkkeensaajien Keskusliitto,

Tiemiesten ammattiliitto,

Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto.

Kaikkiaan 66 jäsenjärjestöä, jotka yhteensä ovat tilittäneet jäsen-
maksuja 1.407.094 jäseneltä.

Liiton jäsenyydestä ovat v. 1964 aikana eronneet Suomen Kommu-
nistinen Puolue, Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto ja Suomen
Kansan Demokraattinen Liitto.

2. Edustajiston kokoukset

Edustajistolla oli kertomusvuoden aikana yksi kokous, liiton sääntömääräinen vuosikokous, joka pidettiin maaliskuun 31 päivänä.

Vuosikokouksessa tehdyistä päätöksistä mainittakoon:

1) Liiton toimikunnan laatimaa kertomusta vuoden 1963 toiminnasta käsiteltäessä tehtiin kohdassa II Jäsenjärjestöt seuraava päätös:

Edustajisto antaa liiton toimikunnalle valtuudet jäsenmaksuvelvoitteiden ja jäsenjärjestösuhteiden selvittämiseksi viimeistään seuraavaan vuosikokoukseen mennessä sekä velvoittaa toimikunnan tekemään edustajistolle esityksen liiton sääntöjen muuttamiseksi ja täydentämiseksi.

Muilta kohdiltaan toimikunnan kertomus liiton v. 1963 toiminnasta hyväksyttiin sellaisenaan. Edelleen hyväksyttiin liiton tilikertomus kalenterivuodelta 1963, vahvistettiin tilinpäätös ja myönnettiin tilivelvollisille vastuuvapaus.

2) Hyväksyttiin liiton toimikunnan ehdotus liiton työohjelmaksi vuodeksi 1964.

3) Hyväksyttiin liiton toimikunnan laatima ehdotus liiton tulo- ja menoarvioksi vuodeksi 1964.

4) Hyväksyttiin liiton jäsenjärjestöiksi 1.1.1964 lähtien seuraavat järjestöt: Tiemiesten Ammattiliitto r.y., Kansaneläkkeensaajien Keskusliitto r.y., Varhaisnuorisoliitto Haukat r.y. ja Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorisoin Keskusliitto r.y.

5) Vuosikokouksesta alkavaksi kaksi vuotta kestäväksi toimintakaudeksi 1964—66 valittiin erovuorossa olleet vakinaiset jäsenet Sakari Kiuru, Tyyne Paasivuori ja Olavi Järvelä uudelleen ja erovuorossa ollut varajäsen Matti Suhonen uudelleen sekä erovuorossa olleen Nestori Parkkarin tilalle Eugen Kaukolampi.

6) Liiton tilintarkastajiksi valittiin KK:n määräämä tarkastaja ja Veikko Mäki, varalle Vilho Harinen.

III Liiton johto, toimihenkilöt ja toimisto

Liiton toimikuntaan kuuluivat varsinaisina jäseninä *Gunnar Asplund, Pauli Burman, Olavi Järvelä, Yrjö Kallinen, Sakari Kiuru, R. H. Oittinen, Tyyne Paasivuori* sekä varajäseninä *Aulis Leppänen, Uno Nokelainen, Matti Suhonen, Nestori Parkkari* 31.3.1964 asti ja *Eugen Kaukolampi* 31.3.1964 lähtien. Toimikunnan puheenjohtajana on ollut Yrjö Kallinen ja varapuheenjohtajina R. H. Oittinen ja Uno Nokelainen. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 8 kokousta ja jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti: Sakari Kiuru 8, Yrjö Kallinen 7, Tyyne Paasivuori 7, Pauli Burman 6, Uno Nokelainen 6, Olavi Järvelä 4, Aulis Leppänen 4, R. H. Oittinen 4, Gunnar

Asplund 3, *Matti Suhonen* 3, *Eugen Kaukolampi* 2 ja *Nestori Parkkari* 2. Toimikunnan jäsen *Gunnar Asplund* ei keväästä 1964 lähtien ole osallistunut toimikunnan työhön.

Opintokerholain 23.1.1964 tapahtuneen hyväksymisen johdosta antoi toimikunta lausunnon, jossa se totesi hyväksytyn opintokerholain merkityksen vapaalle kansansivistystyölle ja kehotti jäsenjärjestöjään yhdessä liiton kanssa ryhtymään entistä aktiivisempiin toimenpiteisiin opintokerhotyön voimistamiseksi.

Apulaisasestopäällikkö *T. J. Puumalainen* ja kamreeri *Artturi Saarimaa* ovat Kulutusosuuskuntien Keskusliiton määrääminä suorittaneet liiton tilien välitarkastukset.

Liiton opintojohtokunnan, joka toimikunnan valtuuttamana päättää liitolle myönnettyjen luento- ja opintokerhovarojen käytöstä ja opintotyön järjestelystä, ovat muodostaneet liiton sihteerit ja toimikunnan puheenjohtaja.

Liiton pääsihteerinä, taloudenhoitajana ja toiminnanjohtajana on ollut *Olavi Hurri*, opintosihteerinä *Kalevi Pihanurmi*, kirjallisenä sihteerinä ja Työläisopiskelija-lehden toimittajana *Aimo Kairamo* ja ruotsinkielisen sihteeristön sihteerinä *Henning Bondestam*.

Toimistonhoitajana ja kirjanpitäjänä on ollut *Berta Latvala*, kirjeopiston hoitajana *Kirsti Kaukolampi*, opintokerhoasiainhoitajanana *Irene Koski*, kanslistina *Xenia Parvos*, konekirjoittajana *Anneli Jalo*, konttoristina *Kerttu Makkonen*, lähettinä *Anna Mäkinen*. Väliaikaisena toimistoapulaisena on kesäaikana ollut *Eila Lahtinen*.

Opintoneuvojina ovat olleet koko vuoden *Paavo Niemi, Anni Valanti, Kerttu Värn, Kalle Kuittinen, Sulo Hentula* ja 1.1.—31.3. välisen ajan *Väinö H. Nevalainen*.

IV Opintokerhotoiminta

Opintokerhot 1963—64

Kaikkiaan oli toiminnassa 1.9.1963—31.8.1964 välisenä aikana 1 518 opintokerhoa (1 319) ja niissä oli yhteensä 18 337 (15 953) opiskelijaa. Opiskelijoista oli 48,2 % (47,9 %) miehiä ja 51,8 % (52,1 %) naisia. Opintokerhojen jäsenluku keskimäärin 12,1, joista miehiä 5,8 ja naisia 6,3.

Eri läänien kesken jakautuivat opintokerhot seuraavasti:

Lääni	Kerhoja	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Uudenmaan	269	1 396	1 955	3 351
Turun ja Porin	327	2 618	1 803	4 421
Hämeen	232	1 121	1 341	2 462
Mikkelin	80	379	509	888
Kymen	169	757	1 284	2 041

Kuopion	89	558	424	982
Pohjois-Karjalan	52	333	397	730
Keski-Suomen	95	568	564	1 132
Vaasan	37	194	259	453
Oulun	115	592	643	1 235
Lapin	53	313	329	642
Koko maa	1 518	8 829	9 508	18 337

Maaseudun ja kaupunkien ym. asutuskeskusten osuutta toisiinsa verrattaessa jakantuivat kerhot, jos ne jaetaan kahteen ryhmään siten, että toiseen tulevat varsinaisella maaseudulla ja toiseen kaupungeissa, kauppaloissa, taajaväkisissä yhdyskunnissa ja tehdaskylissä sekä niihin verrattavissa asutuskeskuksissa toimivat opintokerhot, eri läänien mukaan seuraavasti:

Lääni	Maaseudulla toimi			Kaupungeissa toimi		
	Kerhoja	%	Jäseniä %	Kerhoja	%	Jäseniä %
Uudenmaan	—	—	—	269	100,0	100,0
Turun ja Porin	6	1,8	1,2	321	98,2	98,8
Hämeen	7	3,0	3,1	225	97,0	96,9
Mikkelin	7	8,7	8,2	73	91,3	91,8
Kymen	—	—	—	169	100,0	100,0
Kuopion	9	10,1	10,0	80	89,9	90,0
Pohjois-Karjalan	5	9,6	6,3	47	90,4	93,7
Keski-Suomen	2	2,1	2,6	93	97,9	97,4
Vaasan	—	—	—	37	100,0	100,0
Oulun	9	7,8	7,9	106	92,2	92,1
Lappi	2	3,9	1,9	51	96,1	98,1
Koko maa	47	3,1	2,7	1 471	96,9	97,3

Niiden järjestöjen mukaan, joiden alaisina ja yhteydessä opintokerhot toimivat, jakautuivat edellä mainitut kerhot seuraavasti:

	Opintokerhoja		Miehiä	Naisia	Yhteensä
	1963—64	1962—63			
Sos.dem. Nuorison Keskusl. ...	218	73	1 592	1 128	2 720
KK:n osuusliikkeiden	191	163	578	1 286	1 864
Sos.-dem. työväenyhdistysten..	153	92	1 362	535	1 897
SKP:n osastojen	151	177	1 677	790	2 467
SAK:n ja sen alaisten liittojen.	140	196	651	688	1 339
Sos.-dem. Naisten Keskusl.	122	118	30	1 516	1 546
SAJ:n ja sen alaisten liittojen .	79	56	435	227	662
Sos.-dem. Naisliiton	69	101	—	793	793
SKDL:n osastojen	69	107	590	244	834

Keskusjärjestöihin kuulumatt.					
ammattiliittojen	68	44	540	146	686
Nuorten Kotkain Keskusliiton	67	20	506	422	928
SNDL:n osastojen	66	60	21	884	905
Sos.-dem. Nuorisoliiton	24	20	203	135	338
TUK:n urheiluseurojen	15	14	110	93	203
SDPL:n osastojen	10	17	78	90	168
TPSL:n osastojen	10	8	71	29	100
Sos.-dem. Raittiusseurojen	9	8	48	54	102
SDNL:n osastojen	8	10	56	53	109
TSL:n paikallisjärjestöjen	6	4	60	31	91
TUL:n urheiluseurojen	4	6	29	15	44
Itsenäisiä	11	13	73	57	130
Muiden järjestöjen	28	12	119	292	411
Yhteensä	1 518	1 319	8 829	9 508	18 337

Opintokerhojen ainevalinta ilmenee seuraavasta:

	1963—64	1962—63	1961—62
Järjestötehtävät	171	162	103
Kaunokirjallisuus ja kirj. historia	148	111	104
Kunnallistieto	148	46	33
Keskustelukerhoja	117	104	62
Ammattikasvatus	116	29	25
Vapaaohjelmaisia	84	52	57
Sielutiede, kasvatus, ihmissuhteet	84	39	34
Yhteiskuntaoppi	64	61	43
Sosialismi ja työväenliike	71	148	142
Näyttämötyö, juhlakulttuuri	58	36	29
Ammattiyhdistystieto	51	68	79
Sosiaalipolitiikka, kansantalous	42	71	81
Musiikki ja musiikinteoria	39	11	4
Osuustoiminnalliset aineet	41	97	175
Terveystieteet, liikuntakasvatus	27	12	3
Askartelu, valokuvaus	37	48	44
Kansainväliset kysymykset	26	7	7
Kirjanpito	25	15	8
Laskento ja mittausoppi	23	12	22
Suullinen esitystaito	23	21	15
Valtiotieto	16	27	23
Ruotsin kieli	14	18	10
Työlainsäädäntö	14	21	20
Filosofia	13	19	7
Englannin kieli	12	11	9

Suomen kieli	10	26	23
Venäjän kieli	10	7	7
Historia	8	11	12
Esperanto	4	5	5
Kotiseututieto	4	3	7
Taide- ja taidehistoria.....	4	3	3
Kodinhoito ja kodinsisustus	2	3	2
Raittiusotia	2	3	4
Muita aineita	10	12	19
	1 518	1 319	1 218

Kun ainevalinta jaetaan pääryhmittäin, opiskelee opinto-kerhoista: yhteiskunnallis-taloudellisia aineita 50,3 %, humanistisia aineita 30,3 %, valmistaavia ja käytännöllisiä aineita 16,1 % ja kieliä 3,3 %.

V Neuvontatyö

1. Kurssit:

Kertomusvuoden aikana on järjestetty seuraavat kurssit:

Kurssi	Aika	Paikka	Osa- ottajia	Luen- toja	Opastus- ja ryhmityo- tunteja	Ohjaaja
1. KESKUSKURSSIT:						
Yhdistystoiminnan seminaari	7—9.2.	Osuuskauppakoulu Roihuvuori	32	8	8	Kalevi Pihanurmi Paavo Niemi
Opinto-ohjaaja kurssi	11—14.3.	Tyrvääntö	26	9	15	Aarno Lindeqvist Kalevi Pihanurmi
Nuorten opinto-ohjaajakurssi	12—17.4.	Pajulahti	16	14	16	Aimo Kairamo Sulo Hentula
Viisi toukokuun päivää (Eläkeläisten kurssi)	10—14.5.	VV-opisto Ylöjärvi	30	12	17	Vesa Karvinen Anni Vallanti
Kunnasta kuntaan-matkakurssi	8—13.6.		18	8	14	Paavo Niemi
Nuorison kasvatuserinaari	15—17.6.	Työväen Akatemia Kauniainen	22	8	12	Kalevi Pihanurmi
Skola-Yrke-Samhälle (Ruotsalainen sihteeristö)	28.6.—4.7.	Osuuskauppakoulu Roihuvuori (3 ruotsinmaal. 1 norjalainen)	22	24	20	Anna Bondestam Jarl Nordman
Pohjoismainen kurssi (Ruotsalainen sihteeristö)	10—3.7.	Pietarsaari	120 (50 ruotsinmaal.)	5	8	Lars Lindeman

Kurssi	Aika	Paikka	Osan- ottajia	Luen- toja	Opastus- ja ryhmätyö- tunteja	Ohjaaja
Taistelu nykyaikasta (Työväen kuvataidetoimik.)	23—28.7.	Jyväskylä Salmela	30	24	22	Mauri Favén Xenia Parros
Kuluttajainsuojelukurssi (KK)	27—31.7.	Osuuskauppakoulu Roihuvuori	24	17	11	Sirkka Räikkönen Anni Vallanti
Taiteen ikuisuus (Työväen Kuvataidetoimik.)	28—31.7.	Jyväskylä Salmela	25	15	13	Sakari Saarikivi Xenia Parros
Sosialismi aikamme yhteis- kunnassa	12—16.8.	Työväen Akatemia Kauniainen	15	12	19	Kalevi Pihanurmi Aimo Kairamo
Uusi koulu uudessa yhteis- kunnassa	21—23.8.	Osuuskauppakoulu Roihuvuori	22	7	8	Olavi Hurri
Historianopettajien kurssi	25—27.8.	VV-opisto Ylöjärvi	28	12	10	Olavi Hurri Kalevi Pihanurmi
Opinto-ohjaajakurssi (Sokeain Keskusliitto)	16—25.9.	Siuntio	14	20	20	Seppo Lukkari Anni Vallanti
Moderna Möten (Ruotsal. sihteeristö + CK)	31.10.—1.11.	Lepolampi	50	8	6	Ewald Wallström Judith Sundman
Opintotyökurssi (Rautatieläisten liitto)	25—26.11.	Ay-opisto Kiljava	42	8	8	Paavo Friman Kalevi Pihanurmi
Lehtimieskurssi	2—5.12.	Osuuskauppakoulu Roihuvuori	12	16	12	Olavi Hurri Aimo Kairamo
Kaikkiaan 18 keskuskurssit			548	227	189	

2. ALUEELLISET KURSSIT

Vireä nuori - toimelias osasto	15—16.2.	Kuninkaanlähde	20	3	5	Aulis Leppänen Kalevi Pihanurmi
Yhdistystoiminnan kurssi (Oulun sd. piiri)	14—15.3.	Pohjolan opisto Haukipudas	22	8	4	Erkki Koponen Paavo Niemi
Kunnallistiedon kurssi (Kotkan-Karhulan op.järj.)	25—26.4.	Radansuu	16	4	5	Jalmari Ripatti Paavo Niemi
Kunnallisopin kurssi (Sysmän kunnallisjärj.)	13—14.6.	Sysmä kk	34	6	3	Edvard Pesonen Paavo Niemi
Opintoryhmän johtamiskurssi (Jyväskylän opintojärjestö)	17—18.10.	Keuruselkä	38	4	6	Paavo Rantanen Kalevi Pihanurmi
Viikonloppukurssi (Janakkalan työväen.siv.työjärj.)	24—25.10.	Tyrväntö	34	3	5	Kalevi Pihanurmi
Luottamusmiesten kurssi (Maaseututyöväen liitto)	29.10.—1.11.	Mikkeli	42	12	10	Juhani Hietanen Sulo Hentula
Viikonloppukurssi (SNK:n Etelä-Saimaan piiri)	31.10.—1.11.	Imatra	19	3	13	Tenho Tuomainen Paavo Niemi
Viikonloppukurssi (TSL:n Kuusankosken op.järj.)	14—15.11.	Radansuu	32	2	8	Paavo Niemi
Viikonloppukurssi (Pielisenseudun op.järj.)	14—15.11.	Lieksa	35	7	3	Väinö H. Hevalainen Anni Vallanti
Opinto-ohjaajien iltakurssi (Nokian työväen.siv.työjärj.)	25—27.11.	Nokia	18	5	4	Anni Vallanti

Kurssi	Aika	Paikka	Osan- ottajia	Luen- toja	Opastus- ja ryhmatyö- tunteja	Ohjaaja
Tiedolla, taidolla eteenpäin (Sd. nuorisopiiri ja Raittiusp.)	25—29.11.	Uimaharju	23	18	15	Väinö H. Nevalainen Sakari Tahvanainen
Kaikkiaan 12 alueelliset kurssit			333	75	81	
3. PAIKALLISET KURSSIT:						
Kerhotyön iltakurssi (Kotkan-Karhulan op.järj.)	17—18.2.	Kotka	14	4	4	Aimo Kairamo Sulo Hentula
Yhdistystoiminnan kurssi (Uimaharjun sd. ty.)	22—23.2.	Uimaharju	16	5	5	Väinö H. Nevalainen Paavo Niemi
Kerhokurssi (Uudenkaupungin stj.)	10—11.3.	Uusikaupunki	8	4	3	Sulo Hentula
Yhdistystoiminnan kurssi	8—10.4.	Kuopio	16	4	5	Kalle Kuittinen
Yhdistystoiminnan kurssi (Korson sd.ty.)	23—24.5.	Suittila	16	7	3	Kalevi Alen Paavo Niemi
Viikonloppukurssi (Tampereen APJ:n naisjaosto)	29—30.8.	Aitolahti	16	6	5	Anni Vallanti
Viikonloppukurssi (Korson sd. työv. yhd.)	10—11.10.	Pajulahti	20	4	7	Kalevi Alén Paavo Niemi
Kansaneläkkeensaajien kurssi	12—15.10.	Melakari, Helsinki	16	10	6	Anni Vallanti
Metsämiesten kurssi (Maaseututyöv. liitto)	9—11.11.	Möhkö Ilomantsi	31	10	8	Vilho Turunen Sulo Hentula

Metsämiesten kurssi (Maaseututyöv. liitto)	12—14.11.	Multikangas Ilomantsi	23	10	8	Vilho Turunen Sulo Hentula
Metsämiesten kurssi (Maaseututyöv. liitto)	16—18.11.	Ilaja Ilomantsi	30	11	9	Vilho Turunen Sulo Hentula
Kunnalliskurssi (Ruotsalainen sihteeristö)	21—22.11.	Vaasa Övermark	26	4	4	Thor Granfors Lars Lindeman
Nuorison raittiuskurssi	4—5.12.	Joensuu	15	6	4	Kalle Kuittinen
Kaikkiaan 13 paikalliset kurssit			247	85	71	

4. OPINTOPÄIVÄT:						
Sosiaalipolitiikan opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	8.1.	Täcktöm	14	1	2	Jari Nordman
Yhdistystoiminnan opintopäivä	12.1.	Pieksämäki	11	2	2	Yrjö Virtanen Paavo Niemi
Naisten opintopäivät (Mikkelin sd. naiset)	11—12.1.	Savonlinna	60	5	4	Anni Vallanti
Kerhotyön opintopäivä (Hämeenlinnan opintojärj.)	19.1.	Tyrvääntö	32	2	1	Anni Vallanti
Kunnallisopin opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	7.2.	Karjaa	36	2	1	Lars Lindeman
Juhlatoiminnan opintopäivä (Kotkan Apj)	9.2.	Kotka	35	2	1	Anni Vallanti
Kuvataiteen opintopäivä (TKT ja Porin kuvataiteen ystävät)	16.2.	Pori	52	2	2	Alpo Sarava Sulo A. Savo

Kurssi	Aika	Paikka	Osan- ottajia	Luen- toja	Opastus- ja ryhmätyö- tunteja	Ohjaaja
Työväenliikkeen opintopäivä	16.2.	Sodankylä	24	2	1	Kalle Kuittinen
Yhdistystoiminnan opintopäivä	8.3.	Vilppula	12	2	2	Kalle Kuittinen
Naisten opintopäivä (Porin Apj)	15.3.	Pori	50	2	1	Anni Vallanti
Kuvataiteen opintopäivä (TKT)	16.3.	Helsinki	70	2	2	Mauri Favén
Naisten opintopäivä (Oulun, sd. naiset)	16.3.	Oulu	14	3	1	Paavo Niemi
Kunnallisopin opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	22.3.	Taalintehdas	10	2	1	Lars Lindeman
Naisten opintopäivä (SAJ:n naiset)	19.4.	Tampere	41	2	1	Anni Vallanti
Kunnallisopin opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	23.3.	Kemiö	24	2	1	Lars Lindeman
Järjestötehtävien opintopäivät	21—22.4.	Taivalkoski	12	4	2	Sulo Hentula
Järjestötehtävien opintopäivät	23—24.4.	Kuhmo	18	4	2	Sulo Hentula
Järjestötehtävien opintopäivät	26—27.4.	Valtimo	15	4	2	Sulo Hentula
Raittiustyön opintopäivä (Rovaniemen sd. ty.)	29.4.	Rovaniemi	32	2	1	Kerttu Värn
»Että elokuva eläisi»-keskustelutil. (Elokuvatoimikunta)	8.5.	Helsinki	80	2	2	Puh.joht.Arvo Salo

Järjestötehtävien opintopäivät	11—12.5.	Kemi	12	4	2	Olavi Lahtinen Sulo Hentula
Metsämiesten kirjastopäivä	24.5.	Pudasjärvi	21	3	2	Kerttu Värn ym.
Kunnallispoliittinen opintopäivä (Orimattilan sd. ty.)	2.8.	Orimattila	18	3	1	Paavo Niemi
Ay-väen opintopäivä	18.8.	Jyväskylä	40	2	1	Kalle Kuittinen
Metallityöläisten opintopäivä	20.8.	Tikkakoski	25	2	1	Kalle Kuittinen
Järjestötyön opintopäivät (Auto- ja kuljetustyöl.)	14—15.9.	Joensuu	9	3	3	Sulo Hentula
Rakennustyöväen opintopäivät	15—16.9.	Tampere	20	3	2	Kalle Kuittinen
Järjestötyön opintopäivät (Auto- ja kuljetustyöl.)	21—22.9.	Oulu	10	3	4	Sulo Hentula
Opintoasiamiesten opintopäivä	7.10.	Riihimäki	6	1	2	Paavo Niemi
Opintokerhoväen opintopäivät (Varkauden opintojärj.)	10—11.10.	Varkaus	75	5	3	Olavi Hurri Kalevi Pihanurmi
Ay-väen neuvottelu- ja kurssi- päivät	10—11.10.	Pajulahti	20	8	5	Mauno Aikio Olavi Hurri
Opintoasiamiesten opintopäivät	16.10.	Imatra	12	1	2	Paavo Niemi
Paperi- ja puutyöväen opintopäivä	25.10.	Kemi, Rytikari	14	2	1	Kalle Kuittinen
Järjestötyön opintopäivät (Maasentutyöväen liitto)	17—18.10.	Kuovila	18	7	4	Juhani Hietanen Sulo Hentula

Kurssi	Aika	Paikka	Osallistujia	Luentotoja	Opastus- ja ryhmäjohtajia	Ohjaaja
Sosiaalipolitiikan opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	25.10.	Hanko	14	2	2	Jarl-Erik Lärka
Ay-väen opintopäivä	27.10.	Tornio	30	2	1	Kalle Kuittinen
Opinto-ohjaajien opintopäivä	31.10.	Kemi, Karihaara	25	2	1	Kalle Kuittinen
Opinto-ohjaajien opintopäivä	7.11.	Turku	45	2	1	Kalle Kuittinen
Naisten opintopäivä (Rovaniemen sd. naiset)	8.11.	Matarenki	48	3	1	Vilho Väyrynen Kerttu Värn
Opinto-ohjaajien opintopäivä	15.11.	Seinäjoki	34	2	1	Kalle Kuittinen
Sosiaalipolitiikan opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	17.11.	Helsinki	30	2	1	Jarl Nordman
Metsämiesten kirjastopäivä	22.11.	Savonlinna	30	2	3	Esko Ravinen Kerttu Värn
Metsämiesten kirjastopäivä	29.11.	Šotkamo	32	2	3	Matti Karjalainen Kerttu Värn
Yhteiskuntatieteen opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	5.12.	Karjaa	20	2	1	Lars Lindeman
Elokuvapäivä (Elokuva- ja Nokian työv.siv.järj.)	28.12.	Nokia	50	2	2	Paavo Vuori Anni Vallanti
Kaikkiaan 45 opintopäivää			1 300	119	82	

Vuoden 1964 aikana järjestettiin kaikkiaan 43 (edellisenä vuotena 36) kurssit ja 45 (33) opintopäivää, joilla yhteensä oli 2 428 (1 762) osallistajaa ja 929 (993) luento-, opastus- ja ryhmätyötuntia.

2. Liiton opintoneuvojen matkat ja luennot

Työväen Sivistysliiton opintoneuvojat ovat vuoden 1964 aikana tehneet seuraavasti matkoja:

Opintoneuvoja	<i>Sulo Hentula</i>	44	matkaa,	153	matkapäivää
»	<i>Kalle Kuittinen</i>	30	»	87	»
»	<i>Paavo Niemi</i>	44	»	109	»
»	<i>Anni Vallanti</i>	33	»	106	»
»	<i>Kerttu Värn</i>	44	»	195	»
»	<i>Väinö H. Nevalainen</i>	5	»	22	»
	(1.1.—31.3.)				

Yhteensä 200 matkaa, 672 matkapäivää

Matkoillaan ovat opintoneuvojat luennoineet, antaneet opastustunteja ja perustaneet kerhoja. Lisäksi he ovat ohjanneet kursseja sekä avustaneet jäsenjärjestöjen kursseja.

VI Luentotoiminta

1. Luentovarojen käyttö

Valtion tulo- ja menoarvioon vuodeksi 1964 kansantajuista tieteilistä luentotoimintaa varten otetusta 20 500 markan suuruudesta määrärahasta sai Työväen Sivistysliitto jaettavakseen 5 700 markkaa eli 27,8 % koko määrärahasta. Liitto myönsi 54 kurssilla pidetystä 151 luennosta korvauksia 4 340 markkaa ja matkakuluista 1 366:10 markkaa eli yhteensä 5 706,10 markkaa. Luentopalkkio oli 20—30 markkaa luennolta. Kuulijoita oli luennoilla yhteensä 6 231 ja keskimäärin luentoa kohden 44,2.

2. Luentojen jakautuminen lääneittäin

Laani	Kurssien luku	Luentojen luku	Luentoja kurssia kohden	Kuulijoita Kaikkiaan	Luentoa kohden
Uudenmaan	17	53	3,1	1 997	37,7
Turun ja Porin	7	19	2,7	684	36,0
Hämeen	12	36	3,0	1 293	35,9
Mikkelin	1	2	2,0	60	30,0
Kymen	5	9	1,8	970	107,0
Kuopion	3	6	2,0	382	63,6
Keski-Suomen	5	18	3,6	587	32,7
Vaasan	1	3	3,0	90	30,0
Oulun	1	2	2,0	80	40,0
Lapin	2	3	1,5	88	29,3
Koko maa	54	151	2,6	6 231	44,2
(edellisenä vuotena).....	(56)	(171)	(3,1)	(6 130)	(35,8)

3. Avustusten jakautuminen lääneittäin

Läni	Luento- palkkiot mk	Matka- kulut mk	Kaikkiaan mk	Luentoa kohden mk	Kuulijaa kohden mk
Uudenmaan	1 545:—	118:15	1 663:15	31:38	0:83
Turun ja Porin	515:—	159:30	674:30	35:49	0:98
Hämeen	1 030:—	361:95	1 391:95	38:65	1:08
Mikkelin	60:—	—	60:—	30:—	1:—
Kymen	260:—	125:10	385:10	42:78	0:39
Kuopion	170:—	249:75	419:75	69:96	0:89
Keski-Suomen	520:—	141:85	661:85	36:77	1:13
Vaasan	90:—	187:—	277:—	92:32	3:08
Oulun	60:—	23:—	83:—	41:50	2:07
Lapin	90:—	—	90:—	30:—	1:03
Koko maa	4 340:—	1 366:10	5 706:10	40:48	0:91
(edellisenä vuotena) ...	(4 555:—)	(1 156:40)	(5 711:40)	(33:40)	(0:93)

Luentopalkkiot koko maassa luentoa kohden 28:74 markkaa (edellisenä vuotena 26:64) ja matkakulut luentoa kohden koko maassa 9:04 markkaa (edellisenä vuotena 6:76).

4. Luentojen aiheet

Sosialismi ja työväenliike	35
Taloustiede ja sosialipolitiikka	22
Sosiologia	17
Kuvataide	16
Valtio-oppi ja yhteiskunnallinen tieto	16
Kasvatus	13
Kansansivistystyö	10
Kansainväliset kysymykset	8
Koulukysymykset	6
Kirjallisuus	5
Elokuvakasvatus	2
Juhlatoiminta	1
Luentoja yhteensä	151

5. Luennoitsijat

Ripatti, Viljo, yhteiskuntatiet. kand.	10
Hautamäki, Arvi, kouluneuvos	8
Ljuukkonen, Väinö, fil.maist.	8
Salo, Arvo, toimittaja	8
Lähteenoja, Kalle, yhteiskuntatiet.kand.	6
Nevalainen, Valde, järjestösihteeri	5

Favén, Mauri, taidemaalari	4
Itälä, Jaakko, valtiot.maist.	4
Soikkanen, Hannu, fil.tri	4
Veilahti, V. O., valtiot.kand.	4
Vihavainen, Urpu, yhteiskuntatiet. kand.	4
Hurri, Olavi, pääsihteeri	3
Kaasinen, Matti, kasvatustiet.kand.	3
Kivinen, Lahja, yhteiskuntatiet. kand.	3
Talve, Ilmar, professori	3
Kärkkäinen, Aaro, toimittaja	3
Alanen, Aulis, yhteiskuntatiet.lis.	2
Alm, Jouko, opettaja	2
Aukia, Pekka, rehtori	2
Borg, Olavi, valtiot.lis.	2
Hietanen, Juhani, sosionomi	2
Hiitonen, Ensio, lakit.tri	2
Jartti, Pentti, yhteiskuntatiet.kand.	2
Karjalainen, Matti, fil.maist.	2
Kaspio, Allan, sihteeri	2
Kruskopf, Erik, fil.maist.	2
Mielonen, Erkki, fil.maist.	2
Niinivaara, Seppo, fil.maist.	2
Niskanen, Esko, fil.maist.	2
Nousila, Ellen, kotitalousteknikko	2
Oittinen, R. H., pääjohtaja	2
Oittinen, Veikko, tiedotussihteeri	2
Pihanurmi, Kalevi, yhteiskuntatiet. kand.	2
Raatikainen, Helvi, fil.maist.	2
Raatikainen, Erkki, toimittaja	2
Ravinen, Esko, nuoriso-ohjaaja	2
Ruusala, Väinö, yhteiskuntatiet. kand.	2
Saarikivi, Sakari, fil.tri	2
Saarin, Helvi, yhteiskuntatiet. kand.	2
Sarava, Alpo, taiteilija	2
Savo, Matti, toimittaja	2
Siirala, Kaija, sosiaalityöntekijä	2
Sirén, Jukka, kansakoulunopettaja	2
Taka, Maija, lääket.tri	2
Valkonen, Olli, fil.maist.	2
Valorinta, Onerva, fil.maist.	2
Vatanen, Kalevi, toiminnanjoht.	2
Viita, Pentti, valtiot.tri	2
Visanti, Markus, arkkitehti	2
Arjanne, Kirsti, insinööri	1

Kauppinen, Unto, johtaja	1
Niemi, Unto, opintosihteeri	1
Orenius, Olavi, johtaja	1
Suomi, Oili, toiminnanjoht.	1

Luentoja yhteensä 151

Yhteensä 54 luennoitsijaa.

VII Työväen Kuvataidetoimikunta

Vuoden 1964 aikana ovat Työväen kuvataidetoimikuntaan kuuluneet seuraavat henkilöt: fil. tri *Sakari Saarikivi* puheenjohtajana, kanslisti *Xenia Parros* sihteerinä ja jäsenenä TSL:n opintosihteeri yhteiskuntatiet. kand. *Kalevi Pihanurmi*, liiton toimikunnan valitsemina fil. maist. *Irma Rosnell*, valtiot. kand. *Eliel Söderlund* ja taidemaalari *Mauri Heinonen*, S. Taidemaalari liiton valitsemina taidemaalari *Mauri Favén* ja *Iiikki Alitalo*, S. Kuvanveistäjäliiton valitsemina kuvanveistäjät *Viljo Savikurki* ja *Kai Noramies* sekä S. Taidegraafikoitten valitsemina taidegraafikot *Yrjö Könni* ja *Toimi Kiviharju*.

Toimikunnan varapuheenjohtajana on ollut *Mauri Favén*. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt yhden ja toimikunnan keskuudessaan valitsemat työvaliokunnat 5 kokousta.

Toimikunta on luentotilaisuuksia, näyttelyissäkäyntejä ja kursseja järjestäen tehnyt taidevalistustyötä. Toimintaa on tehty tunnetuksi sanomalehtien, lentolehtisten ja kiertokirjeitten välityksellä.

Taideluentotilaisuuksia on järjestetty Helsingissä, Porissa, Jyväskylässä ja Imatralla, kaikkiaan 8 tilaisuutta. Yleisöä oli yhteensä n. 600 henkeä. Edelleen liiton opintoneuvojat ovat muun työnsä yhteydessä esitelleet Työväen kuvataidetoimikuntaa ja sen työtä sekä antaneet taidetta opiskeleville kerhoille opiskeluohjeita.

Helsingissä järjestettiin käynti nykytaiteen näyttelyyn Ateneumissa ja siihen osallistui 58 henkeä. Lisäksi ovat taiteenharrastajien kerhot eri paikkakunnilla järjestäneet käyntejä kti- ja lähipaikkakunnilla oleviin näyttelyihin. Osallistuneiden määrä on ollut yhteensä n. 400.

Kesän 1964 aikana järjestettiin kahdet kurssit. Kummankin kurssin paikkana oli Salmelan kansanopisto Jyväskylässä.

Peruskurssi »Taistelu nykytaiteesta» oli 23—28.7. ja siihen osallistui 30 henkeä eri puolilta Suomea. Kurssin ohjaajina olivat taidemaalari *Mauri Favén* ja TKT:n sihteeri *Xenia Parros*. Lisäksi olivat luennoitsijoina fil. maist. *Olli Valkonen*, fil. maist. *Seppo Niinivaara*, fil. maist. *Erik Kruskopf* ja fil. tri *Sakari Saarikivi*. Luentotunteja oli 24 ja keskustelu- ja opastustunteja 22.

Jatkokurssi »Taiteen ikuisuus» järjestettiin 29—31.7. ja siihen osallistui 25 henkeä. Kurssin ohjaajina toimivat fil. tri *Sakari Saarikivi* ja TKT:n sihteeri *Xenia Parros*. Kurssin ohjelma rakentui tri *Saarikiven*

luentosarjasta varhaisimmista taideilmiöistä nykyprimitivismiin saakka ja tait. *Mauri Favénin* kuvailmaisua käsittelevistä luennoista. Kaikkiaan oli kurssilla 15 luentotuntia ja 13 keskustelu- ym. tuntia.

Joulukuun 10 päivänä arvottiin kannatusjäsenen kesken 27 taide-teosta, joista kaksi oli pienoisveistosta (*Mikko Hovi*: *Karhunpoikaset* ja *Viljo Savikurki*: *Mietteisä*), yksi öljyvärimaalauksia (*Mauri Heinonen*: *Maisema*) ja loput graafisia vedoksia. Kannatusjäsenien lukumäärä v. 1964 oli 492.

Toimintansa rahoittamiseksi Työväen kuvataidetoimikunta sai Opetusministeriöltä 4 000 markan määrärahan.

VIII Työväen Elokvatoimikunta

Elokvatoimikuntaan ovat vuoden 1964 aikana kuuluneet elokuva-ohjaaja *Erik Blomberg* puheenjohtajana, kansanedustaja *Tyyne Paasi-vuori* varapuheenjohtajana sekä jäsenenä toimittaja *Inkeri Lius*, tarkastaja *Paavo Kivi*, toimittaja *Ake Lahtinen*, *Raimo Kilpinen*, toimittaja *Bengt Pihlström*, TSL:n opintosihteeri *Kalevi Pihanurmi*. Sihteerin tehtäviä on hoitanut opintoneuvoja *Anni Vallanti*.

Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 2 kokousta. Kokouksissa on keskusteltu elokvatoimikunnan työn kehittämistä, elokvatoimintaa harrastavien järjestöjen toiminnasta ja muista elokvatoimikunnan työhön liittyvistä kysymyksistä.

Huhtikuun 18. päivänä pidettiin Porissa elokvapäivä, jolla luennoitsijoina oli *Inkeri Lius* ja *Risto Hannula*.

Helsingissä pidettiin toukokuun 8. päivänä julkinen keskustelutilaisuus aiheesta *Jotta elokuva eläisi*. Alustajina olivat *Erik Blomberg*, *Martti Savo*, *Matti Kassila*, *Aito Mäkinen* ja *Risto Jarva*. Keskustelutilaisuuden puheenjohtajana oli toimittaja *Arvo Salo*.

Edelleen järjestettiin Nokialla joulukuun 28. päivänä elokvailta, jolla luennoitsijana oli *Paavo Vuori*.

Yhteensä näissä tilaisuuksissa oli väkeä 130.

Toimikunta on laadituttanut kirjekurssin aiheesta *M i t ä e l o k u v a o n ?* Kurssin on laatinut *Inkeri Lius*. Kurssia voi kuitenkin opiskella vasta vuoden 1965 puolella, koska se vuoden vaihteessa vielä oli käsikirjoituksena.

Toukokuun 21. päivänä teki elokvatoimikunta Opetusministeriölle aloitteen erityisen valtion elokvakomitean perustamisesta. Tämän tehtäväksi tulisi selvittää, minkälaisiin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin, taloudellisiin ym. toimenpiteisiin suomalaisen elokvan kohottamiseksi ja sen tulevaisuuden varmistamiseksi olisi ryhdyttävä.

Toimintansa rahoittamiseksi sai elokvatoimikunta Opetusministeriöltä 1 000 markan määrärahan.

IX Sivistystyö metsä- ja uittotyömailla sekä valtakunnan syrjäseuduilla

1. TSL:n Metsämiesten siirtokirjasto

TSL:n Metsämiesten siirtokirjaston keskuspaikkana on ollut Pohjo-lan opisto Haukiputaalla. Kirjaston johtokuntaan ovat kuuluneet: TSL:n pääsihteeri *Olavi Hurri* puheenjohtajana, yhteiskuntatiet.kand. *Pentti Jartti* varapuheenjohtajana sekä jäsenenä piiriasiamies *Olavi Lahtinen*, kirjastonhoitaja *Raoul Palmgren*, valistussihteeri *Erkki Rön-tynen*, metsänhoitaja *Tauno Simonen*, huoltosihteeri *Eino Torkkeli* ja opintoneuvoja *Kerttu Värn*. Johtokunnan sihteerinä ja kirjastonhoitaja on toiminut Kerttu Värn.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana yhden kerran. Työvaliokunta, johon ovat kuuluneet Olavi Hurri, Pentti Jartti, Eino Torkkeli ja Kerttu Värn on sopinut kirjaston käytännölliseen toimintaan liittyvistä tehtävistä.

Kirjastonhoitaja Värn on tehnyt lukuisia kirjastotoiminnan ohjaus- ja järjestelymatkoja Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa, hoitanut kirjakaappien vaihtoa ja lainaustoimintaa sekä järjestänyt kirjasto-päiviä.

Kertomusvuoden päättyessä oli siirtokirjastossa yhteensä 7 536 teosta (edellisenä vuonna 7 312) ja kirjakaappien luku 200 (170). Kaikki kaapit ovat samansuuruisia, ja niihin mahtuu 30—40 kirjaa. Kirjastokeskuksen kautta vaihdettiin vuoden aikana 43 kaappia, mutta kaappien vaihto tapahtuu pääasiassa eri työmaiden kesken, joten tarkkoja lukuja on vaikea saada selville. Tämän lisäksi on kirjaston kirjoja ollut sijoitettuna Ylä-Tuloman voimalaitostyömaalla n. 1 000 kpl. Kirjastoa on siellä hoitanut *Matti Orava*.

Kirjastokaappien sijoittuminen eri metsätyöalueille on ollut seuraava:

Pohjois-Karjala	93 kaappia
Kainuu	17 »
Pohjois-Suomi	29 »
Keski-Suomi	18 »
Muut alueet	13 »
Varastossa täyttämistä varten	30 »
Yhteensä 200 kaappia	

Kirjaston käytön voidaan katsoa parantuvien työ- ja asunto-olosuhteiden seurauksena nousseen. Suoritetun lukututkimuksen perusteella on voitu havaita, että lukuvilkkaus siellä, missä asunto-olosuhteet ovat paremmat, on selvästi suurempi kuin muualla. Lukututkimusta jatketaan edelleen ja se pyritään saamaan päätökseen v. 1965 aikana.

Siirtokirjaston toimesta järjestettiin kirjastopäivät Pudasjärvellä, Savonlinnassa ja Sotkamossa. Savonlinnan kirjastopäivästä oli lyhyt uutisvälähdys Suomen Televisiossa. Siirtokirjastoa on esitelty myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntaradion ohjelmassa.

Siirtokirjasto sai uuden kirjastolain perusteella toimintaansa varten ensimmäisen kerran oman valtionavun 12 000 markkaa. Edelleen on varoja saatu Metsämiesten Säätiöltä sekä Ilomantsin, Pudasjärven ja Kuusamon kunnilta.

2. Muu sivistystyö metsä- ja uittotyöläisten keskuudessa

Metsä- ja uittotyömailla järjestettävää sivistystyötä varten vuodeksi 1964 osoitetusta määrärahasta myönnettiin liitolle 4 000 markkaa. Varat on käytetty metsätyömiesten keskuudessa suoritettuun kurssi- ja opintoneuvontatoimintaan.

Metsämiesten keskuudessa harjoitettua kurssi- ja neuvontatoimintaa on opintoneuvoja Kerttu Värnin ohella suorittanut opintoneuvoja Sulo Hentula, joka on suorittanut lukuisia neuvontamatkoja metsätyömailla ja perustanut kerhoja metsätyömiesten keskuuteen.

Lyhyehköjen opintopäivien lisäksi järjestettiin kolmet varsinaiset metsämiesten kurssit Ilomantsissa. Osanottajien yhteinen määrä näillä kursseilla oli 84.

3. Valtakunnan syrjäseutujen sivistystyö

Valtakunnan syrjäseutujen opintotyön ohjausta ja ylimääräistä avustusta varten vuodeksi 1964 otetusta määrärahasta sai liitto käytettäväkseen 4 700 markkaa. Varat on käytetty Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa suoritettuun kurssi- ja opintoneuvontatyöhön. Työtä ovat pääasiallisesti suorittaneet opintoneuvojat Kerttu Värn, Paavo Niemi, Sulo Hentula ja Kalle Kuittinen. Lisäksi on opintoneuvoja Anni Vallanti tehnyt yhden matkan näille seuduille. Myös sihteerit ovat käyneet luennoimassa syrjäseuduilla järjestetyillä opintopäivillä ja kursseilla.

X TSL:n ruotsinkielinen sihteeristö

TSL:n ruotsinkielisen sihteeristön (ABF:s svenska sekretariat) toimikuntaan ovat kuuluneet *Lars Lindeman* puheenjohtajana, varapuheenjohtajana *Runar Gustafsson* 15.4. asti ja siitä lähtien *Elie Söderlund* ja toimikunnan varsinaisina jäseninä *Guðrun Mörne* koko vuoden, *Sakari Kiuru* ja *Bengt Pihlström* 15.4. asti ja siitä lähtien *Elie Söderlund* ja *Börje Fagerstedt* ja varajäseninä *Harry Lingren*, *Judith Sundman* koko vuoden, *Sven-Erik Sjögren* 15.4. asti ja siitä lähtien *Ralf Helenius*. Toimikunta on kertomusvuoden aikana pitänyt 7 kokousta. Sihteerinä on ollut *Henning Bondestam* ja opintoneuvojana *Jarl Nordman*.

Ruotsinkielisiä opintokerhoja on vuoden aikana toiminut 30. Kerhot ovat opiskelleet kieliä, kaunokirjallisuutta, kunnallisoppia ja sialipolitiikkaa.

Vuoden aikana on sihteeristö järjestänyt kahdet pohjoismaiset kurssit: 28.6.—4.7. kurssin Skola-Yrke-Samhälle (Koulu-ammatti-yhteiskunta). Kurssilla oli 22 osanottajaa, näistä 3 ruotsinmaalaista ja yksi norjalainen ja 10—13.7. Pietarsaareissa pohjoismaisia kysymyksiä käsittelevän kurssin, jolla oli 120 osanottajaa, näistä 50 ruotsinmaalaista.

Lisäksi järjestettiin 9 lyhyemmät kurssit ja opintopäivät, joilla yhteensä 170 osanottajaa. Kaikkiaan osallistui kursseille 312 henkeä.

Ruotsinkielisen sihteeristön toiminnan taloudellisenä pohjana ovat olleet pääasiallisesti sen valtiolta saamat määrärahat, joiden yhteismäärä v. 1964 oli 12 510 markkaa. Lisäksi on varoja kertynyt kuntien myöntämistä avustuksista ja jäsenmaksuista.

Kirjanpitoa on hoitanut *Xenia Parros*.

XI Työväen kulttuurijärjestöjen neuvottelukunta

Työväen kulttuurijärjestöjen neuvottelukuntaan ovat kuuluneet Suomen Työväen Musiikkiliitosta *Oiva Hildén* ja *Veikko Viitanen*, Työväen Näyttämöiden Liitosta *Kai Savola* ja *Kurt Nuotio* ja Työväen Sivistysliitosta *Olavi Hurri* ja *Anni Vallanti*.

Neuvottelukunnassa on vuoden kuluessa kehitetty kulttuurijärjestöjen yhteistyömahdollisuuksia.

XII Työväen muistitiedon keruu

Työväen muistitietotoimikuntaan ovat vuonna 1964 kuuluneet, puheenjohtajana fil.tri *Matti Hako*, jäseninä professorit *Erik Allardt*, *Matti Kuusi* ja *Heikki Waris*, fil.tri *Mauno Koivisto*, varatuomari *Eero Mattlar*, kouluneuvos *Arvi Hautamäki*, pääsihteeri *Olavi Hurri*, maisterit *Sakari Kiuru*, *Matti Nieminen* ja *Erkki Salomaa* sekä sosiologi *Uuno Nokelainen*. Sihteerin tehtäviä on hoitanut yhteiskuntatiet. kand. *Heimo Huhtanen*. Toimikunta tai sen työvaliokunta (Hako, Hautamäki, Hurri, Nieminen, Salomaa, Huhtanen) on vuoden aikana kokoontunut 7 kertaa.

Vuoden kuluessa on talletettu muistitietoa 300 henkilöltä noin 6 000 sivua vastaava määrä, mistä osa on ääninauhoilla. Varsinaisen muistitiedon lisäksi on keruun yhteydessä saatu Työväen Arkiston kokoelmiin myös muuta arkistoitavaa aineistoa, kuten valokuvia ja asiakirjoja. Keruutyö on pääasiassa tapahtunut harrastelijavoimin, mutta harrastelijakerääjien lisäksi on palkattuna kerääjänä toiminut Pohjois-Hämeessä ja Keski-Suomessa *Artturi H. Kiltti* kolmen kuukauden

Pääpalkinto muistitiedon keräämisestä: Kristiina Tarasti vastaanottaa palkinnon Yrjö Kallisella.

ajan sekä Pohjois-Karjalassa opintoneuvoja *Väinö H. Nevalainen* sivutoimisena.

Työväen muistitietotoimikunnan tiedotuslehti «Muistitietouutisia» on ilmestynyt kertomusvuoden aikana neljä kertaa 400 kpl. painoksena. Muina säännöllisinä propagandakeinoina on käytetty lehdistölle toimitettuja kirjoituksia, kiertokirjeitä ja keruuta koskevien lehtisten jakelua. Myös yleisradion ja television välityksellä on keruutyötä tehty tunnetuksi.

Syksyllä 1964 ilmestyi julkaisutoimikunnan toimittama muistelmavalikoima «Aatteet ja vaatteet» Koy Tammen kustantamana. Ensimmäinen painos 2 200 kpl loppui sangen nopeasti, joten kustantaja on ottanut kirjasta toisen 2 000 kpl. painoksen.

Muistitietotoimikunnan Tampereen jaosto on huolehtinut Tampereella ja sen lähimmässä ympäristössä suoritettavan keruutyön järjestelystä. Jaoston puheenjohtajana on ollut rehtori *V. O. Veilahti*, yhteiskuntatiet.lis. *Aulis Alanen*, päätoimittaja *Vilho Halme*, yhteiskuntatiet.lis. *Ossi Hedman*, maisteri *Unto Kanerva*, tri *Kyösti Kiiasmaa*, vahtimestari *Pentti Kivimaa*, valistussihteeri *Aimo Korjus*, vahtimestari *Valto Ristimäki*, tri *Pirkko Rommi-Aaltonen*, toimittaja *Keijo Savolainen* ja toimitsijat *Joel Viheriäranta* ja *Aarne Vuori*. Jaoston

sihteerinä ja keruun järjestäjänä on ollut vakuutustarkastaja *Lauri Leiniö*.

Keruutyö ja siihen liittyvät tehtävät on rahoitettu apurahojen ja lahjoitusten turvin. Varojen hoidosta on vastannut Työväen Sivistysliitto.

XIII Liiton paikallisosastot

Vuonna 1954 hyväksyttyjen mallisääntöjen pohjalla toimivia opintojärjestöjä on toiminnassa ollut kaikkiaan 16: TSL:n Hämeenlinnan seudun opintojärjestö, TSL:n Imatran opintojärjestö, TSL:n Jyväskylän seudun opintojärjestö, TSL:n Keuruun opintojärjestö, TSL:n Kotkan-Karhulan opintojärjestö, TSL:n Kuopion opintojärjestö, TSL:n Kuusankosken opintojärjestö, TSL:n Lahden seudun opintojärjestö, TSL:n Mikkelin opintojärjestö, TSL:n Pielisenseudun opintojärjestö, TSL:n Ruoveden opintojärjestö, TSL:n Salon opintojärjestö, TSL:n Savonlinnan ja Säämingin opintojärjestö, TSL:n Tampereen opintojärjestö, TSL:n Turun seudun opintojärjestö, TSL:n Varkauden opintojärjestö.

TSL:n paikallisia sivistystyöjärjestöjä, jotka toimivat entisillä perusteilla, on ollut toiminnassa 11: Forssassa, Hausjärvellä, Helsingin maalaiskunnassa, Hyvinkäällä, Janakkalassa, Lappeenrannassa, Lohjalla, Nokiällä, Porissa (myös Ulvila, Nakkila, Porin mlk), Uudessakaupungissa ja Äänekoskella.

Opinto- ja sivistystyöjärjestöt toimivat alueensa itseopiskelun ja henkisen kulttuuritason kohottamiseksi ja ovat paikallisten työväen keskusjärjestöjen (sivistystyöjärjestöt perusjärjestöjen) edustajien muodostamia. Toimintansa rahoittamiseksi ne kantavat jäsenmaksuja, ja monet saavat myös kunnilta apurahoja.

TSL:n paikallisosastojen neuvottelupäivät pidettiin Jyväskylässä 12—13 päivänä syyskuuta. Osanottajia oli eri opinto- ja sivistystyöjärjestöistä yhteensä 42. Kokouksessa luennottiin työväen sivistystyön merkityksestä ja kerhotoiminnan aktivisoimisesta, pienryhmätoiminnasta ja sen organisoinnista.

TSL:n Jyväskylän seudun opintojärjestö teki liiton avustamana opintoretken Ruotsiin 23.6.—2.7. välisenä aikana. Retkelle osallistui 19 opintojärjestön jäsentä. TSL:n edustajana oli mukana opinto-neuvoja Paavo Niemi. Matkaa varten saatiin Suomalais-ruotsalaiselta kulttuurirahastolta 2 000 markan avustus.

XIV Kirjeopisto

V. 1964 kirjeopistossa oli 96 kurssia, joita opiskeli 1 597 (v. 1963 1 605) yksinopiskelijaa ja 1 133 (v. 1963 1 008) opintokerhoa, joissa

yhteensä oli jäseniä 11 892 (v. 1963 10 406), joten kirjeopiston johdolla opiskelevia on ollut kaikkiaan 13 489 (v. 1963 12 011).

Seuraavassa on kerhot ja yksinopiskelijat ryhmitelty opintoaineiden perusteella:

	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksin- opiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963
Yhteiskunnalliset aineet:								
Meidän kuntamme	102	25	1 194	269	16	10	1 210	279
Minä ja muut työyhteisössä	72	35	686	312	16	6	702	318
Kunnallistieto	58	82	582	819	37	53	619	872
Työlainsäädäntö	40	30	391	281	33	30	424	311
Miten valtiolaivaamme oh- jataan.....	38	40	394	427	6	12	400	439
Ammattiyhdistystieto	24	27	259	277	22	13	281	290
Työmaaluottamusmiesten tehtävät	20	18	192	183	52	60	244	243
Sosiaalipolitiikka	21	8	226	85	1	1	227	86
Kansantalous	12	11	124	99	3	9	127	108
Palkka ja elintaso.....	9	29	95	253	4	5	99	258
Mitä nuoret harrastavat ...	8	4	86	59	1	3	87	62
Naiset työelämässä	6	5	62	45	—	—	62	45
Laaduntarkkailu	3	4	45	85	1	2	46	87
Raittiuslautakuntatyö.....	2	3	24	42	1	—	25	42
Osuustoiminta	2	1	20	4	2	4	22	8
Tuotantokomiteat	1	6	9	58	5	4	14	62
	418	328	4 389	3 298	200	212	4 589	3 510
Järjestötehtävät								
Järjestötehtävien perus- kurssi	111	104	1 203	1 116	71	63	1 274	1 179
Miten nykyajan yhdistys toimii	77	59	839	640	26	27	865	667
Puheenjohtajan tehtävät ..	39	49	414	507	90	102	504	609
Sihteerin tehtävät	29	25	303	263	103	106	406	369
Kirjanpito	23	32	195	294	122	108	317	402
Ohjelmatoiminta	18	19	225	243	6	2	231	245
Opinto-ohjaajan tehtävät..	11	13	104	124	22	32	126	156
Varhaisnuorten ohjaajain kurssi	10	5	87	47	5	2	92	49
Opintoasiamiesten kurssi ..	2	3	27	38	20	18	47	56
Järjestömiehistä tiedottajana ..	2	—	15	—	6	—	21	—
Opintoväen jatkokurssi	—	2	—	15	6	4	6	19
	322	311	3 412	3 287	477	464	3 889	3 751

	Kerhoja		Kerhoissa jasenia		Yksin- opiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963
<i>Humanistiset aineet</i>								
Psykologia	44	36	504	387	23	26	527	413
Kaunokirjallisuus	17	14	172	126	17	5	183	131
Johdatus näytelmätaiteeseen	7	12	71	142	7	5	78	147
Taidehistorian ääriviivat.....	1	4	16	36	8	8	24	44
Kasvatusoppia nuorten oh- jaajille	1	4	11	56	2	—	13	56
	70	70	774	747	51	44	825	791
<i>Vieraat kielet</i>								
Ruotsin kieli	30	33	364	393	86	82	450	475
Englannin kieli	19	15	160	107	56	36	216	143
Venäjän kieli	5	8	39	84	18	20	57	104
Espanjan kieli	—	—	—	—	18	17	18	17
Esperanto	—	—	—	—	2	2	2	2
	54	56	563	584	180	157	743	741
<i>Valmistavat kurssit:</i>								
Ammattiyhd.opiston kesä- koulun valmistuskurssi	18	18	162	179	180	208	342	387
Tutustumme ammattiyh- distysliikkeeseen	17	13	183	136	41	23	224	159
Ammattiyhdistystiedon pe- rusteet	2	1	17	10	43	45	60	55
Ammattiyhdistysopiston vuosikurssin valm.kurssi	2	2	22	22	25	35	47	57
Työväen Akatemian val- mistuskurssi	—	—	—	—	41	44	41	44
Fackföreningskunskap.....	—	—	—	—	1	2	1	2
	39	34	384	347	331	357	715	704
<i>Kirjallinen ja suullinen esi- tystaito</i>								
Suomen kielen kurssi	8	10	84	83	90	97	174	180
Puhetaito	13	13	126	115	16	18	142	133
Suullisen esitystaidon pe- rusteet	12	16	116	152	13	18	129	170
Sanomalehden kirjeenvaih- tajan kurssi	5	6	52	51	29	35	81	86
Näyttelijätaidon kurssi ...	5	5	55	47	1	1	56	48
Asiakirjain laatiminen	1	3	7	24	6	7	13	31
	44	53	440	472	155	176	595	648

Erikoiskysymykset

Olen aikani nainen	50	—	511	—	3	—	514	—
--------------------------	----	---	-----	---	---	---	-----	---

Sosialismi

Työväenliikkeen historia ..	17	28	144	314	13	7	157	321
Tutustumme sosialismiin ..	10	8	108	82	37	43	145	125
Hyvinvointivaltio ja työ- väenliike	8	12	90	119	2	2	92	121
Sosialismin aatehistoria ja teoria	3	9	38	98	3	6	41	104
Sosialismin nuorisokurssi ..	4	5	35	46	2	2	37	48
Materialistisen historiankä- sityksen alkeet	1	3	16	41	2	3	18	44
	43	65	431	700	59	63	490	763

Järjestöjen ohjelmakurssit:

Sosialidemokratia rakentaa	30	25	297	253	14	13	311	266
Työn Nuorten peruskurssi	2	2	39	39	3	2	42	41
Sosialidemokraattinen nais- liike	3	3	26	26	1	3	27	29
SKDL:n ohjelma ja menet- telytavat	1	3	10	25	1	1	11	26
	36	33	372	343	19	19	391	362

Matemaattiset aineet:

Laskento	12	13	138	124	92	82	230	206
Mittausoppi	2	3	14	31	4	5	18	36
	14	16	152	155	96	87	248	242

Harrastusaineet:

Näppärät kädet punovat...	9	14	96	152	—	—	96	152
Askartelun perusteet	6	5	57	52	—	—	57	52
Vasta-alkajasta hyvä ku- vaaja	4	7	42	77	5	6	47	83
	19	26	195	281	5	6	200	287

Kansainväliset kysymykset:

Tutustumme Intiaan ja sen oloihin	5	8	48	88	5	3	53	91
Rikas köyhä maailma	4	—	42	—	1	—	43	—
Unesco yli kaikkien rajojen	4	—	40	—	2	—	42	—
Kansat yhteistyössä	3	2	32	22	3	1	35	23
	16	10	162	110	11	4	173	114

	Kerhoja		Kerhoissa jasenia		Yksin- opiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963
<i>Luonnontieteet</i>								
Ystävämme atomi	2	1	48	38	1	1	49	39
<i>Liikuntakasvatus</i>								
Tie oikeaan kuntoutumiseen	2	1	21	—	2	4	23	4
Naisvoimistelunohjaajain kurssi	1	2	10	16	2	4	12	20
	3	3	31	16	4	8	35	24
<i>Ammattitieteet</i>								
Maanviljelysoppi	1	1	11	11	—	—	11	11
Kodinhoito	1	1	10	10	1	1	11	11
Puutarhanhoito	1	1	7	7	1	1	8	8
Laivantalouden kurssi	—	—	—	—	2	2	2	2
Kansimieskurssi	—	—	—	—	1	1	1	1
Merimieskurssi I (kone- kurssi)	—	—	—	—	—	2	—	2
	3	3	28	28	5	7	33	35
<i>Yhteenveto</i>								
Yhteiskunnalliset aineet ...	418	328	4 389	3 298	200	212	4 589	3 510
Järjestötehtävät	322	311	3 412	3 287	477	464	3 889	3 751
Humanistiset aineet	70	70	774	747	51	44	825	791
Vieraat kielet	54	56	563	584	180	157	743	741
Valmistavat kurssit:	39	34	384	347	331	357	715	704
Kirjallinen ja suullinen esi- tystaito	44	53	440	472	155	176	595	648
Erikoiskysymykset	50	—	511	—	3	—	514	—
Sosialismi	43	65	431	700	59	63	490	763
Järjestöjen ohjelmakurssit.	36	33	372	343	19	19	391	362
Matemaattiset aineet	14	16	152	155	96	87	248	242
Harrasteaineet	19	26	195	281	5	6	200	287
Kansainväliset kysymykset	16	10	162	110	11	4	173	114
Luonnontieteet	2	1	48	38	1	1	49	39
Liikuntakasvatus	3	2	31	16	4	8	35	24
Ammattiaineet	3	3	28	28	5	7	33	35
	1 133	1 008	11 892	10 406	1 597	1 605	13 489	12 011

Kirjekurssinsa aloitti 616 (695) yksinopiskelijaa ja 514 (402) opintokerhoa. Kurs-
sinsa suoritti loppuun 263 (259) yksinopiskelijaa ja 229 (181) opintokerhoa.

XV Julkaisutoiminta

1. Työläisopiskelija

Liiton äänenkannattaja Työläisopiskelija ilmestyi vuoden 1964 aikana kerran kuussa, ei heinä-elokuussa, 10 numerona, joissa yhteensä oli 287 (300) sivua. Lehden painos on ollut keskimäärin 3 500 kappaletta. Tilaushinta on ollut 7 mk vuosikerralta. Vapaakappaleina lehteä on jaettu liiton edustajiston ja toimikuntien jäsenille, jäsenjärjestöjen toimistoihin ja opintokerhoille.

2. Opaskirjaset, opintosuunnitelmat ja kirjekurssit

Vuoden aikana on opaskirjasia, mainoslehtisiä ja kerhopapereita uusittu ja niistä on otettu uusia painoksia. Mm. TSL:n kesäkurssija mainostavaa esittelylehtistä on painettu 15 000 kpl ja opaskirjasta »Kirjoja ja kirjekursseja» (yhdessä Opintojärjestöjen tutkintolautakunnan kanssa) 6 000 kpl.

Uusia kirjekursseja ja uusia painoksia entisistä on ilmestynyt:

Sosialidemokratia rakentaa, 3—6 opetuskirjeet, laatinut Eero Piimies.
Järjestömies tiedottajana, 6 opetuskirjettä, laatinut Pentti Salmelin.

Keskustelemme sosiaalipolitiikasta, 4 opetuskirjettä, laatinut Raili Ruusala.

Olen aikani nainen, kurssi naisille, 5 opetuskirjettä, suomennettu ruotsinkielisestä kurssista.

Ammattiosastojen kirjanpito ja taloudenhoito, 10 opetuskirjettä, laatinut Bertta Latvala.

Uusia painoksia:

Miten nykyajan yhdistys toimii, 5 opetuskirjettä, laatineet Juhani Hietanen, Hannes Kasanen ja Paavo Niemi.

Järjestötehtävien peruskurssi, 6 opetuskirjettä, laatinut Paavo Niemi.
Suomen kielen kurssi, 7 opetuskirjettä, laatinut Vieno Törmäkangas.

Uusia opintosuunnitelmia:

John Steinbeck: *Vihan hedelmät ja Helmi*, 17 opk., laatinut Olavi Aaltonen.

Unesco yli kaikkien rajojen, 8 opk., laatinut Kalevi Pihanurmi.
Suunnitelma laadittu Suomen Unesco-toimikunnan toimeksiannosta

Opetuselokuva »Opintokerho»

Liitto valmistutti yhdessä KK:n elokuvajaoston kanssa opintokerho-
toimintaa esittelevän opetuselokuvan. »Opintokerho» on musta-valkoi-
nen 16 mm kaitafilmi, jonka esitysaika on 12 minuuttia. Käsikirjoi-
tuksen ovat laatineet Kalevi Pihanurmi ja Aarne Salo, kuvauksen on

suorittanut Seppo Ahonen ja sen on ohjannut Reijo Vires. Filmin valmistaja on KK:n elokuvaosasto. »Opintokerho» on saanut kansansivistötyön tekijöiden keskuudessa hyvän vastaanoton ja liitto on myynyt sitä useita kopioita myös muille järjestöille.

XVI TSL:n edustus yleisluontoisissa järjestöissä ja toimikunnissa

Paitsi jäsenjärjestöjen edustajakokouksissa, eräiden järjestöjen merkijuhlissa, kansaopistojen ja työväenopistojen neuvottelupäivillä sekä kansansivistysjärjestöjen yhteisissä neuvottelutilaisuuksissa on liitto ollut edustettuna seuraavasti:

Folke-Bernadotte-Muistosäätiön hallintoneuvostossa Kalevi Pihanurmi;

Helsingin Yliopiston Kansansivistyslautakunnassa Arvi Hautamäki, varalla Lahja Kivinen;

Kansansivistysjärjestöjen radio- ja televisiotoimikunnassa Kalevi Pihanurmi;

Suomen television ohjelmaneuvostossa Olavi Hurri,

Kansansivistysjärjestöjen yhteistoimikunnassa Olavi Hurri;

Kirjastoasiain neuvottelukunnassa Olavi Hurri;

Ruotsin Suomen -asiain neuvottelukunnassa Olavi Hurri;

Suomalaisen Kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan humanistisessa osastossa Kalevi Pihanurmi, varalla Lahja Kivinen sekä yhteiskunnallisessa osastossa Yrjö Kallinen, varalla Väinö Ruusala;

Suomen Akatemian lautakunnassa R. H. Oittinen;

Suomen Lasten elokuvakeskuksen hallituksessa Inkeri Lius;

Suomi-Neuvostoliitto-Seuran keskusjohtokunnassa R. H. Oittinen ja puhemiesistössä Arvi Hautamäki;

Svenska Medborgarhögskolanin hallituksessa Anna Bondestam;

Koy Tammen johtokunnassa R. H. Oittinen;

Työväen Akatemian hallintoneuvostossa R. H. Oittinen ja Kalevi Pihanurmi.

Valtion Kansansivistyslautakunnassa Yrjö Kallinen ja Nestori Parkkari;

Yhteiskunnallisen Korkeakoulun valtuuskunnassa Arvi Hautamäki, varalla Väinö Ruusala.

XVII Kansainvälinen toiminta

Liitto on työväen sivistysliittojen kansainvälisen liiton (The International Federation of Workers' Educational Associations) jäsen.

40-vuotiaasta veljesliittoa Tanskassa onnitellaan. Vasemmalta: Tanskan AOF:n toiminnanjohtaja Viggo Svane ja puheenjohtaja K. B. Andersen sekä TSL:stä Kalevi Pihanurmi, Lars Lindeman ja Olavi Hurri.

Liiton toimikunnan jäsen Sakari Kiuru on IFWEA:n johtokunnan jäsen. Hän osallistui toimikunnan kokoukseen Pariisissa 25—26.6.

Manchesterin yliopiston toimeenpanemalle kolmen kuukauden skandinaaviselle kurssille Holly Royde Collegessa 6.3.—29.5. osallistuivat Suomesta Erkki Laukkanen ja Ilmari Huuskonen, Helsingistä, Pekka Pick Karkkilasta ja Kalle Saukkonen Jyväskylästä. Kaikki neljä saivat Opetusministeriön myöntämän apurahan à 900 mk.

Geneven pohjoismaisen kansanopiston kahden kuukauden pituiselle kurssille 31.5.—25.7. osallistuivat Ulla Syrjälahti ja Lauri Vilponiemi Helsingistä. Opetusministeriö myönsi tarkoitusta varten määrärahan.

Pohjoismaisten työväen sivistysliittojen konferenssiin 7.—8.1. osallistuivat Olavi Hurri, Kalevi Pihanurmi ja Lars Lindeman.

Tanskan Työväen Sivistysliiton (Arbejdernes Oplysningsforbund) 40-vuotisjuhlallisuuksissa 9—11.1. olivat liiton edustajina Olavi Hurri, Kalevi Pihanurmi ja Lars Lindeman.

Suomalaisten kansansivistystyöntekijäin Englannin matkaan 7—19.6 osallistui Olavi Hurri.

Pohjoiskalotin työväenliikkeen konferenssissa 29.6.—1.7. Honningsvågissa Norjassa olivat mukana Olavi Hurri ja Kerttu Värn.

IFWEA:n Unesco -seminaariin Genevessä 17—22.8. osallistuivat Kalevi Pihanurmi ja Pertti Tuominen.

Unescon kansainväliseen aikuiskasvatuskonferenssiin Tukholmassa 20—28.9. osallistui Olavi Hurri.

Ruotsin ABF:n järjestämään audiovisuaalista apuvälineistöä käsittelevään konferenssiin Tukholmassa 1—3.10. osallistuivat Kalevi Pihanurmi ja Pekka Kinnari.

Opetusministeriön myöntämän apurahan turvin ovat Olavi Hurri ja Kalevi Pihanurmi tutustuneet opintokerhotoihin Ruotsissa, edellinen Pohjois-Ruotsissa 23—29.4. ja jälkimmäinen Tukholmassa 28—30.9.

Pohjoismaisen oppilasvaihdon kautta osallistui Suomesta Ruotsin ABF:n opinto-ohjaajakursseille 3 henkilöä.

Ruotsinkielisen sihteeristön eri kursseille on osallistunut 53 ruotsalaista ja 1 norjalainen edustaja.

Folke Bernadotte Muistosäätiöltä sai liitto kertomusvuotena 1.800 mk.

Varat on käytetty seuraavasti: Skandinaaviselle kurssille Manchesterin yliopistossa osallistuneille Erkki Laukkaselle ja Ilmari Huuskoselle annettiin apurahoina yhteensä mk 200:—, Ruotsiin tehtyyn opintomatkaan osallistuneelle Paavo Niemelle mk 279,65, kansansivistystyöntekijöiden Englannin matkaan osallistuneelle Olavi Hurille mk 364:60, Unescoseminaariin osallistuneelle Kalevi Pihanurmelle mk 264:60, Pohjoiskalottikonferenssiin osallistumiseen käytettiin mk 316:60 ja pohjoismaiseen oppilasvaihtoon mk 374:55.

XVIII. Liiton talous

Taloudellisen kehityksen aiheuttamien toimintakustannusten voimakkaan nousun takia kertomusvuosi muodostui liitolle epäedulliseksi. Tilinpäätös osoittaa mk 14 371:20 tappiota. Liiton tiliasema selviää vuoden 1964 tilinpäätöksestä.

Liiton tilinpäätös 31. 12. 1964

Omaisuuksien

Vastaavaa:

I	Varsinainen omaisuus		
	A. Rahoitusomaisuus		
	1. Rahat ja pankkisaamiset	95 574: 51	
	2. Tilisaamiset	22 607: 56	
	B. Vaihto-omaisuus		
	1. Kirjavarasto	1 687: 90	
	C. Käyttöomaisuus		
	Aineellinen		
	1. Kalusto	—: 01	
	Lisäys v. 1964	3 523: 92	
		3 523: 93	
	Poisto	3 523: 92	—: 01
	2. Kirjasto	—: 01	
	Lisäys v. 1964	415: 45	
		415: 46	

Poisto	415: 45	—: 01
3. Muu käyttöomaisuus		
Arvopaperit	20 218: 63	
	mk	140 088: 62

Vastattavaa:

I	Vieras pääoma		
	A. Lyhytaikainen		
	1. Tilivelat	14 087: 51	
II	Rahastot		
	Työväen Sivistysrahasto:		
	Arvopapereina	11 000: 00	
	Talletuksina	9 767: 91	
		20 767: 91	
	Annettu avustuksina	500: 00	
		20 267: 91	
	Korkotulot	1 149: 54	21 417: 45
	Joh. Soinisen Rahasto	1 664: 59	
	Korkotulot	74: 90	1 739: 49
III	Siirtyvät erät		
	1. Muistitietojärjestelmä, Helsinki	5 508: 56	
	2. ————— T:re	486: 35	
	3. Kuvateidetoimikunnan varoja	217: 90	
	4. Tutkimusvaroja	1 308: 60	
	5. Kirjeopiston uusimisvaraus	7 787: 41	
	6. Muita varauksia	3 517: 19	18 826: 01
IV	Oma pääoma		
	Puhdas omaisuus 1.1.—64	98 389: 36	
	Tilikauden tappio	14 371: 20	84 018: 16
		mk	140 088: 62

Tulostase

Kulut:

I	Varsinaiset kulut		
	1. Palkat	149 701: 31	
	Kirjattu muihin varoihin	53 031: 55	96 669: 76
	2. Palkkiot	1 402: 00	
	3. Sosiaaliturvamaksut	8 435: 20	
	4. Eläkekulut	3 523: 00	
	5. Vuokrat	5 800: 00	

6. Korkokulut	504: 44	
7. Poistot	3 939: 37	
8. Muut varsinaiset kulut:		
Posti- ja puhelinkulut	8 274: 91	
Painatuskulut	2 500: 04	
Toimistokulut	8 992: 19	
Matkakulut	17 506: 07	
Ilmoitukset ja lehdet	2 790: 64	
Ulkomainen edustus ja oppilasvaihto	4 294: 78	
Kurssikulut	8 989: 92	
Jäsenmaksut muille järjestöille	2 992: 50	
Työsuhde-eläkevakuutus	7 536: 01	
Muut vakuutukset	630: 17	
Henkilökunnan sairauskulut	665: 87	
Opetusvälineiden hankinta	925: 28	
Toimiston ja kirjeopiston huoneiston korjauskulut	3 308: 51	
Sekalaiset kulut	6 419: 52	
Elokuvatoimikunnan tilin ylitys	354: 64	
Siirtokirjastotilin ylitys	463: 67	
Kirjeopiston tappio	1 420: 67	
9. Erilaisia avustuksia käytetty:		
Valtakunnan syrjäseutujen sivistys-		
työhön	4 700: 00	
Opintokerhotoimintaan	38 620: 00	
Luentotoimintaan	5 700: 00	
Metsä- ja uittotyöväen sivistystyö-		
hön	4 000: 00	
Siirtokirjastotyöhön	15 050: 00	
Kuvataidetoimikunnan työhön	4 000: 00	
Elokuvatoimikunnan työhön	1 000: 00	
Opetusministeriön avustus Ruotsin		
opintomatkaa varten	500: 00	
Ruotsalais-Suomalaisen kulttuuri-		
rahaston avustus	2 000: 00	
Geneve-koulun oppilasavustukset ..	2 900: 00	
Manchesterin-koulun » ..	3 600: 00	
Folke Bernadotte-muistosäätiön		
avustukset	1 800: 00	
Alfred Kordelinin säätiön avustus ..	2 000: 00	
Muistitiedon keruutyöhön	9 213: 32	
Muistitiedon keruutyöhön Tampe-		
reella	1 595: 92	96 679: 24
	mk	295 018: 40

Tuotot:

I Varsinaiset tuotot		
1. Tuotot kirjojen välityksestä	1 764: 82	
2. Korkotuotot	8 608: 20	
3. Jäsenmaksut	56 283: 79	
II Ylimääräiset tuotot		
1. Lahjoitukset	8 000: 00	
2. Työläisopiskelijan voitto	411: 15	
III Valtionavustukset:		
Liiton varsinainen valtionapu	108 900: 00	
Valtakunnan syrjäseutujen sivistys-		
työhön	4 700: 00	
Opintokerhotoimintaan	38 620: 00	
Luentotoimintaan	5 700: 00	
Metsä- ja uittotyöväen sivistystyö-		
hön	4 000: 00	
Siirtokirjastolle	12 000: 00	
Kuvataidetoimikunnan työhön	4 000: 00	
Elokuvatoimikunnan työhön	1 000: 00	178 920: 00
Erilaisia avustuksia:		
Opetusministeriöltä Ruotsin opinto-		
matkaa varten	500: 00	
Ruotsalais-suomalaiselta kulttuuri-		
rahastolta	2 000: 00	
Geneve-koulun oppilasavustukset ..	2 900: 00	
Manchesterin-koulun » ..	3 600: 00	
Folke Bernadotte-muistosäätiöltä ..	1 800: 00	
Alfred Kordelinin säätiöltä	2 000: 00	
Metsämiesten säätiöltä	2 500: 00	
Kuntien avustuksia	550: 00	15 850: 00
Muistitietotoimikunnalle:		
Jäännös vuodelta 1963	801: 88	
Suomen Kulttuurirahastolta	10 000: 00	
Helsingin Työväen Säästöpankilta	2 000: 00	
Muita avustuksia	1 920: 00	
	14 721: 88	
Jäännös vuodelle 1965	5 508: 56	9 213: 32
Tampereen muistitietotoimikunnalle:		
Jäännös vuodelta 1963	1 982: 27	
Viialan kunnan avustus	100: 00	
	2 082: 27	

Jäännös vuodelle 1965	486: 35	1 595: 92
IV Tilikauden tappio		14 371: 20
	mk	295 018: 40

Helsingissä helmikuun 25 päivänä 1965

Työväen Sivistysliitto r.y.

Toimikunta

Yrjö Kallinen
puheenjohtaja

Gunnar Asplund

Pauli Burman

Olavi Järvelä

Eugen Kaukolampi

Sakari Kiuru

Aulis Leppänen

Uuno Nokelainen

R. H. Oittinen

Tyyne Paasivuori

Matti Suhonen